

БРОЈ 10 ЛЕПТА

www.nb.rs
 »Народ« излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у улици Коломб број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

ЗРИНСКИ И ФРАНКОПАН

Вириј Нимцу, да знаш бана, као сунцу зимску.

Петар Зрински.

Две главе падоше на данашњи дан, две главе, — жртве своје љубави за отаџбину, свршише животи двојице хероја у историји хрватског народа.

Хабсбурговац побојао се за свој престо, побојао, да му се измакне раја, коју је држао насиљем и злочином у својим рукама, видео је на југу своје монархије озбиљан и опасан покрет, који је имао само један циљ: слободу народа.

И на целу тог покрета стала су двојица највећих синова тог народа, бан Петар Зрински и Фран Крсто Франкопан.

Слобода свога народа, то је била девиза великих завереника, љубоде оног народа, који је био везан тешким ланцима робовања, ног народа, који је својим животима, својом крвљу бранио и спасао Хабсбуршку монархију.

И у захвалност подигао Хабсбурговци губилиште, на коме падоше две главе!

Свршише два живота, а мисли остале!

Мисао нису могли убити: Мисао, за коју умреши Зрински и Франкопан осагала је живу, она је јака, као никад, данас, кад је њено остварење пред првом.

У Зринском и Франкопану ми данас не гледамо само велике мученике хрватског народа,

Зато прослава овог

не, они су данас симбол нашега рада.

Колико жртава је пало од смрти хрватских великан па до данас, колико невине и племените крви пролише они исти Хабсбурговци, али свој циљ нису постигли...

Данас се отварају гробови, устају жртве, народи, свесни своје снаге, траже обрачун с онома, који су до сада огњем и мачем владали над народима!

Идеја Зринског и Франкопана идеја је данашње борбенашег троimenog народа.

Као што је њихова идеја тражила своје жртве, тако и идеја данашњег дана тражи своје. Али спојно су умрли хероји, спокојно умиру јунаци по данашњим губицима и тамницама Хабсбурговаца!

Али узалудан је данас отпор, што га даје Беч, јер пробудила се душа народа, пробудила се народна свест, коју не могу ујутрати сва насиља, сви целати бечки двор.

Као таласи реке, која се разлила из свог корита и поплавила својом водом брегове, развија се у народу, који је данас још роб, покрет, који мора донети слободу.

И тако постадоше данас Зрински и Франкопан симбол нашег националног покрета, симбол наше борбе и симбол наше победе.

И у надама на ову

историјског дана има наш троимени народ каља се у спомени Зрињског и Франкопана!

ЈАДРАН

Париз. — Фернол у «Пти Журналу» поздравља у италијанско-југословенском споразуму први акт дипломатије народа. Велики број италијанских парламентараца слаже се у принципу. У стварности, пред Аустријом, која је увек водила политику да их раздваја, оба народа кажу: Ми нећемо да се свађамо због Јадрана.

Ето то чини велику част политичком духу наших пријатеља Италијана — Задњију је Фернол.

САЈДЛЕР ПАО

Берн. — Из Беча јављају, да је Сајдлер дао оставку. Узрок је, што су странке уставна и умерена поднеле интерpellацију у Господској кући којом је додирнут и цар Карло. Сајдлер је одбио да одговори на интерpellације. Чланови умерене и уставне партије послали су делегате за обавештење, али Сајдлер је одбио да даје објашњење већ је изјавио да прима сву одговорност на себе, а не дозвољава да се у такве ствари уплеће цар Карло. После овакве изјаве све су се странке удружиле противу Сајдлера.

ОРЛАНДОВА ИЗЈАВА

Рим. — Интервјуисан од дописника »Журнала де Деба« председник владе Орландо говорио је са великим симпатијом о Чесима и о пријатељским осећајима, које Италијани гаје према Југословенима. Он је изјавио, да, када су се водили преговори за

лондонски уговор, Италија је пред собом имала једну Аустрију као непријатеља, против које је било потребно узети највеће гарантije. Сада пред могућност шћу стварања једне југословенске државе пријатељице, мењајем ситуације мења се и италијански дух.

ИДЕОЛОГ

Берн. — Први »дипломатски курир« большевичке владе, Холцман, који није могао успети да добије визу свог пасоша од француске амбасаде, наставља большевичку пропаганду у Швајцарској. Како су му власти забраниле јавне говоре, он је дошао на идеју да се помогне једним чисто буржоаским среде-

твом: отворио је себи кredit od десет милиона рулаја у злату код петроградске банке, да би тиме могао да шире благу реч анархистичку. Од ове суме три милиона су намењени за пропаганду у Швајцарској.

ХОЛАНДИЈА

Амстердам. — Однос холандско-немачки си врло затегнути. Коњица Немачка се концентрише на фронту холандском, да примира Холандију на примање немачких захтева.

Хаг. — Председник министарског савета и министар спољних послова већали су са шефовима политичких странака у погледу тешкоћа са Немачком.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Лондон. — Дописник Рајтерове Агенције код француске војске јавља: Колики су немачки ефективи, које још може бацити на нас? Знајмо, да Немци имају око 240 дивизија. Морамо затим очекивати, да ће на бојно поље стићи других 70 дивизија. Узимајући у обзир начин како Немци употребљују своје дивизије, може се рачунати, да ће ових 70 дивизија бити иссрпљене за 6 недеља борбе. Кад је зачео битку, непријатељ се био припремио, да поднесе врло велике губитке, нарочито у официрима. У овој је битци било наређено официрима, да иду пред својим људима и да их воде, што до сада није било. Тако сразмера официра, међу заробљеницима, расте.

Морал немачких тру-

па много трпи због три важна узрока а ти су: губитци, надмоћност наше артиљерије и хладнокрвност. Што се тиче губитака знамо, да је једна од дивизија у резерви, које су нападе Ласињи и Плесие де Рој, оставила 2000 лешева на терену, поред непознатог броја рањеника и поред 800 заробљеника у француским рукама. Дивизија је напала у пуковским колонама, то јест два пуча су нападала упоредо са трећим у резерви и дивизија је била потпуно уништена. Губитци других јединица, о којима имамо података, такође су стражни. Наша надмоћност у артиљерији држи непријатеља у непрестаном грозничавом стању, које се увећало у след ръзлог времена.

ФЕЉТОН

КРС:

ЗАВЕРА ЗРИНСКО-ФРАНКОПАНСКА

«Навик он живи
ки згише поштенок»

Фр. Кр. Франкопан.

Тек по смрти овога, Хабзбурговци су овладали свима владавину народних владара Запоља, свежа мржња и ране задобијене у династичким борбама против тих истих Хабзбурговаца, када је на престо угарско-хрватских краљева сео Леополд I и већ првих година владаја јасно испољио пра-вац своје политичке: централизацију и апсолутизам, изједначавање свих земаља под његовим жезлом и уништење моћи великаша и племства.

Како изборни цареви немачки са наследним правом у земљама аустријским (Горња и Доња Аустрија, Штајерска, Корушка, Крањ-)

ска ит.д.), Хабзбурговци су тежили, да пониште у својим многобрјним земљама сваки траг засебнога државног живота где га је било, и да ову велику унију средњеваровских држава претворе у једну и јединствену државу са наследним правом владања за своју династију. У тако уређеној држави, сва би власт била у рукама царским по угледу на Луја XIV а према принципима онога времена, када је још свака власт била од Бога.

(Како се види пројекат грандиозан, и ко зна како би данас свет изгледао, да су на престолима тих држава седели генијални политичари или војсковође

упорном вољом одмах почео да га приводи у дело. Но и ако је у том правцу имао и знатних успеха, ни он, као ни његов доцнији последник Јосиф II за време просвећеног апсолутизма, нису имали дефинитивног успеха. Како су засебни државни живот и стара уставница права краљевина Угарске и Хрватске, подржавана од свемоћног племства, носиоца државне идвеје, били главна препрека на том путу, то се Леополд одмах почeo припремати за борбу против њих.

Од свога претходника Фердинанда III наследио је мир са Турцима под врло тешким условима (морао је да плати чак и данак да има од-

решене руке у предстојећој борби. Племство пак са своје стране није пре-стяжало слати представке, у којима је подсећало цара и краља, да су Хабзбурговци изабрани за краљеве само зато, да би својом војском, угледом и родбинским везама са осталим кршћанским владарима, по-могли, да се поврате од

турака отете земље а Турци претерују из Европе. Кад је већ долазило до остварених претња и буна, Леополд није имао куд, не-го откаже мир и почне скупљати војску. Турци такође скупле велику војску и пропадају у земљу. На штајерској граници, код Св. Готтарда, дочека их лепо опремљена кршћанска војска, скупљена из целе Европе, и до ногу потуче (1664). У це-лом кршћанском свету прими-ла је вест о тој победи

са великим слављем, стари бојовни дух опет оживе и сви су мислили да је дошао час да се Турци отерају у Азију и ослободе кршћанске земље на Балкану тешкога ропства.

Но сад дође оно чиме се у општем одушевљењу није нико надао: царска војска уместо да пође у потеру за разбијеним Турцима, да доварши њихов потпун слом, разиђе се, и пошто се Турци опет прикупљају, рат овако славно почет, заврши се срамотним миром Вашибарским (1666), у ком су Турци задржали све што су до тада освојили. И једна и друга страна обвезује се, да неће проваљивати преко постављених граница за време док буде трајао мир (30 година).

Овако закључен мир за-препастио је цео кршћански свет, а највише плем-

Лондон. — Дописник Агенције Рајтер јавља:

»Непријатељ веома брзо исцрпује своје ефективе. Најбољи је зато пример начин, како употребљава класу 1919.

Заробљеници из 19. дивизије причају, да је добра половина од сваког пуковника састављена од класе 1919. Заробљеници из 5. дивизије тврде, да су појачања од по 400 људи, упућивана дивизији од почетка офанзиве, била састављена већим делом од класе 1919. 14. баварски пуковог месеца примио је појачања само из класе 1919. 400 људи, упућени као појачање 23. дивизији, били су из класе 1919. У десну дивизије остало је свега 600 људи, који су опет били рекрути из класе 1919.

Ове нам цифре показују, шта чека Немачку, после неуспеха на западном фронту.«

ЗА НЕЗАВИСНОСТ

Цирих. — «Бреслауер Дајтунг» јавља, да је прошле недеље било више од 30. демонстрација против Немаца у разним чешким варошима.

ПОЛОЖАЈ АУСТРИЈЕ

Париз. — »Пти Журнал« пише: Представници четири народа још потиштили су заједнички су изразили своје осећаје непријатељства према Аустрији. Из тога излази истини, да је Аустрија, мучена принципима руских борбеника и покретима народности слабата чака Немачке. Стога је — каже »Пти Журнал« — морамо напasti.

ЈАПАН И РУСИЈА

Токио. — У добро обавештеним круговима верује се, да ће присуство дисциплинованих јапанских трупа у Владивостоку спасити ситуацију.

Јапанска влада држи, да нереди имају чисто локалан карактер и да се неће проширити.

Влада мисли, да интервенција неће бити потребна, и да су данашњи ин-

ство маџарско и хрватско, које је великом делом у нестакним ратовима изгубило своја имања и дохотке, било посве осиромашило и надало се од ове војне реституцији својих добара. Кад се још процео глас о тајном додатку уговору о миру, било је јасно, да се Леополд припрема за борбу против племства и хоће да му у тој борби буду слободне руке од Турака.

Великаши и ниже племство почеше са своје страже такође да се спремају.

III

Најмоћнији и најугледнији међу велкашима онога доба у Угарској и Хрватској били су грофови Зрински, Никола и Петар, који су родбинским везама били тесно везани за тако исто моћну и угледну породицу маркиза Франкопана, представљену у двема лица:

агонизам створиле немачке интриге.

Јапан је уверио руску владу у Москви и руске месне власти у Владивостоку, да нема никаквог атагонизма између Јапана и руског народа и да испречавање јапанских трупа у Владивостоку има јединицију, да заштити јапанске поданике. Јапанска влада жељи, да са руским најбољим елементима сарађује на одржавању реда у Русији.

АБДИКАЦИЈА

Бери. — Немачка штампа пише, да Немачка нема више поверења у Маргиломана.

Цирих. — Из чешких извора дознаје се, да је румунски краљ Фердинанд одбио да абдицира, Берлински листови тврде, да се Маргиломан узалуд упиње да спаси династију, јер пре ма схватању централних сила династија је та која не дозвољава успостављање Румуније на основици немачкој.

САОПШТЕЊА

Моја новела »Без свршетка«, из времена руске револуције — изије ће из штампе друге половине априла мес. ов. год.

Молим пријатеље да у својој средини скупују преглату и пошљу на адресу г. Влад. М. Анђелковића, одговорног уредника »Ратног Дневника«, пошта број 999/11, најдаје до 1. маја ове године, заједно са спаском претплатника, или на меју личну адресу.

Величина књиге 8-9 штампаних табака.

Цена у претплати 3, ван претплати 3-50 драхми. Ред. арт. поручник, Рад. М. Веснић, водник 1 бранбатерије, пошта бр. 414.

Васа Петровић из Крупња, из рађевскија окр. подрињски, а обвезник штаба брд. арт. пук. бр. 31б. Моли сваког ко штампи за његовог брата Марка Н. Петровића из Лознице подади да га извести на горњу адресу.

ИТАЛИЈА ЗА РАТ

Рим. — Седница италијанског парламента завршена су. Све су се странке изјасниле за продужење рата. Пре-

Франу Крсту Франкопану и Катарини жени Петра Зринскога.

Грофови Шубићи-Эричијски потомци су једне од најстаријих хрватских великашких породица кнезова Шубића, савременика хрватских народних владара, који су у XII и XIII и XIV ст. као банаши готово самостално владали целом једном државном састављеном од крајева далматинских, јужно хрватских и босанских; који су у ратовима са угарско-хрватским краљевима подлегли; и чији је потомак кнез Буро Шубић у замену за своја имања у северној Далмацији добио град Зрин у Хрватској, по ком се и прозва та грана грофови Зрински.

(Наставиће се)

На француском сектору са успехом је из-

веденник владе Орландо изјавио је, да ће влада ставити на расположење све за продужење

борбе. Парламент је изгласао продужење мандата, да се не би вршили нови избори.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ИМПЕРИЈАМА ЧАРДИЛЈЕТИМА

Чланови удружења срп. инжењера и архитекта држаје у Солуну збор на дан 23. априла т. год. у 15 час. у згради Срп. гимназије, Дојранска ул. бр. 32. —

Пок. Драголуба Јовановића трг. помоћника упусли за члана Утемељача браћа Душан и Живојин и положили 50 франака.

Друштво за заштиту деце благодари прилагачима.

УМАЛI ЧЕТИЦА

Друштво за заштиту деце у Водену, издало је књигу под горњим називом, коју је написао др. М. Ђ. Поповић, а у којој је изложен појам и сущност четничког (сакутског) васпита за омладину, чије је питање једно од најактуелнијих данас по настојању, преотели смјетачку код Фестивала, коју је одбијен. На тачкама, где је непријатељска пешадија била успела да уђе мало у француске линије, била је одмах одбачена контрападом. На белгијском фронту такође су непријатељски напади били одбијени после жестоких борба, у току којих су непријатељу нанети тешки губитци.

Исто тако добили смо заробљеника и 4 митралеуз у испадима јужно од Албера и код Невиљ Витас.

Доцније. — После врло интензивног бомбардовања, велике непријатељске снаге извршиле су жесток напад на француске и енглеске положаје код Метерана и језера Зилебек. Исто тако су нападнути и белгијски положаји северно од Ипра. Брзо су се развили огорчене борбе на целом савезничком фронту. 25, 49 и 21 енглеска дивизија потпуно су одбиле са-

ки непријатељски по-кушај да проре у њихове линије.

И ако су непријатељски напади непрестано понављали и извођени са великим снагама и огорченопашћу, енглеске су дивизије одржале своју линију апсолутно нетакнуту. Непријатељски губитци били су врло тешки. Француски положаји на брежуљцима јужно од Шеренберга и Мон Руж били су такође снажно нападнути, непријатељ је одбијен. На тачкама, где је непријатељска пешадија била успела да уђе мало у

француске линије, била је одмах одбачена контрападом. На белгијском фронту такође су непријатељски напади били одбијени после жестоких борба, у току којих су непријатељу нанети тешки губитци.

Доцније. — После врло интензивног бомбардовања, велике непријатељске снаге извршиле су жесток напад на француске и енглеске положаје код Метерана и језера Зилебек. Исто тако су нападнути и белгијски положаји северно од Ипра. Брзо су се развили огорчене борбе на целом савезничком фронту. 25, 49 и 21 енглеска дивизија потпуно су одбиле са

противницима.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

У току ноћи у приморској зони изненадили смо непријатеља и задобили око 20 заробљеника и један митралеуз. Артиљеријска активност и рад енглеских и италијанских патрола на висоравни Азиаго.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Лондон. — Јављају из Женеве, да је један словенски пук аустријске војске одбио да иде на западни фронт. Немачке трупе употребиле су против њих оружје.

Цирих. — Килман је стигао у Беч. Циљ његовог пута је непознат.

Али се верује, да су то путовање изазвале унутрашње прилике у Аустроугарској које су се створиле поводом питања пољског, укrajинског и румунског.

Лондон. — Због Маргиломове германофилске политike, румунски посланик у Штокхолму дао је оставку. Ако краљ Фердинанд абдицира, сви румунски представници у иностранству даје оставку.

Рим. — »Епока« дознаје из Париза, да енглеске поморске операције у Северном Мору стое у вези са биткама на западном фронту и очекује се да ће енглеска и француска флота предузети испаде великог стила на непријатељске обале.

Атина. — Према најновијим телеграмима из Париза, холандска влада је, пред пресајом немачком, одлучила да изађе из неутралности. Холандија има под заставом 500.000 људи.

Цирих. — Немачка штампа напада јучено цара Карла и аустријске социјалисте. »Тајблет« тврди да, присталице негдашње политike Франа Јосифа одлучно учествују у борби против круне, а нарочито

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ

Прошли ноћи после снажне артиљеријске припреме непријатељ је јаком снагом напао ровове источно од Ветреника, које је 8. ов. месеца изгубио, али је на њом ватром и бомбама одбијен са великим жртвама.

Штампарија Акуарон,